

OSMAN TURAN VE MİLLİYETÇİ CAMİADAKİ YERİ

DOÇ. DR. NEVZAT TOPAL*

*Ölümden ne korkarsın, korkma
ebedî varsın"*
Yunus Emre

Osman Turan, Türk Milletinin yetiştirdiği büyük ilim ve fikir adamlarından biridir. Ortaya koyduğu eserleri ile Türk tarihinin birçok noktasını aydınlatmıştır. H. Cengiz Alpay, Osman Turan'ı yalnız ilim ve imân sahibi değil, aynı zamanda haysiyet, şahsiyet ve millî, İslâmî çok yüksek bir şuura sahip biri olarak ifade etmektedir. Büyük mütefekkir ortaya koyduğu eserleriyle adını Türk ve Dünya ilim âleminde ebedileştirmiştir. Yunus Emre'nin dediği gibi Osman Turan, Türk Milletinin gönlünde ebediyen yaşayacaktır. Hayatlarını yüksek mefkûrelere vakfedenler unutulmazlar. William Shakespeare'in "Bazıları büyük doğar, bazıları büyüklüğü kazanır, bazılarına da büyüklük yakıştırılır" sözlerinin ilk üç kelimesi Osman Turan ve onun gibileri ifade etmektedir. Osman Turan yazdığı eserleri ile millî ve manevî duygularımızı yücelten bir rehberdir.

* Niğde Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Tarih Bölümü Öğretim Üyesi.

“Türkler nasıl Orta Asya’dan Anadolu’ya göçüp yerleştilerse, Osman Turan’da tıpkı ataları gibi Orta Asya Türk Tarih ve Medeniyetinden, Türklerin bu yeni vatanının tarihine geçti ve Anadolu’da karar kıldı. Gerçekten Anadolu Selçukluları Tarihi hayatının sonuna kadar onun ilmî çalışmalarının ağırlık noktasını teşkil etmiştir. Osman Turan, yerinde bir kararla işe el yazması ana kaynakları neşretmekle başlamıştır.

Bu çalışmada Osman Turan’ın hayatı ve eserleri hakkında kısa bilgi verilecektir. Ayrıca Osman Turan’ın milliyetçilik anlayışı ve milliyetçi camiadaki yeri ele alınacaktır.

Çocukluğu, Gençlik Yılları ve İlk Çalışmaları

Osman Turan, 1914 yılında Trabzon’un Çaykara ilçesi Soğanlı köyünde doğdu. Babası Hasan Ağa, annesi Şahzene Hanımdır.¹ Babası I. Dünya Savaşı’nda Erzurum-Kandilli’de şehit düşmüştür. Osman Turan, babasının şahâdetinde birkaç yaşında küçük bir çocuktur.² Babasının vefatından sonra annesi Şahzene Hanım ve dayısı tarafından yetiştirilen Osman Turan’ın, iki kız bir erkek kardeşi vardır. Ailenin üçüncü çocuğu olarak dünyaya gelmiş, çocukluğu yoksulluk içerisinde geçmişti. Çocukluğundan beri okuma hevesi olan Osman Turan dayısının himayesi ile Çaykara’da tahsile başlar, ilkokulu Çaykara’da bitirir, Ortaokulu Bayburt’da tamamlar. Lisenin ilk iki sınıfını Trabzon Lisesi’nde okuduktan sonra son yılını ağabeyinin görevi dolayısıyla Ankara’ya gitmesi üzerine “Taş Mektep” adı verilen lisede noktalar.

Osman Turan, Ulu önder Atatürk tarafından kurulan Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi’nin yatılı imtihanını 1936 yılında kazanır. Derslerinde başarılı olan Osman Turan öğrencilik yıllarında malzeme toplamaya başlar ve ilk araştırmalarını da bu tarihlerde yayınlar. İlk eserleri “*Bey Böyrek Hikâyesi*”³, “*Satuk Buğra Han Menkıbesi ve Tarih*”⁴

isimli makalelerdir.

1940 yılında Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi’nden mezun oldu. Kendisiyle birlikte mezun olanlardan bazıları; Prof. Halil İncılık, Prof. M. Altay Köymen, Prof. İbrahim Kafesoğlu, Prof. Tayyip Gökbilgin’dir. İsimlerini

verdiğimiz ilk mezunlar gibi ilmi yardımcı olarak 30 Mayıs 1940 tarihinde fakültede göreve başladı.⁵ İlim dünyasında tanınmasını sağlayan çalışması 1941 yılında doktor unvanını aldığı *On iki Hayvanlı Türk Takvimi* olarak gösterilebilir. Bunu 1944 yılında *Orta Asya Türk Devletlerinde Türkçe Unvanlar* isimli doçentlik tezi takip etti.

Doçent olduktan sonra hareket serbestisine kavuştu ve ilmî çalışma planında değişiklik yaptı. Bu konuya temas eden M. Altay Köymen, onun hakkında: “*Türkler nasıl Orta Asya’dan Anadolu’ya göçüp yerleştilerse, Osman Turan’da tıpkı ataları gibi Orta Asya Türk Tarih ve Medeniyetinden, Türklerin bu yeni vatanının tarihine geçti ve Anadolu’da karar kıldı. Gerçekten Anadolu Selçukluları Tarihi hayatının sonuna kadar onun ilmî çalışmalarının ağırlık noktasını teşkil etmiştir. Osman Turan, yerinde bir kararla işe el yazması ana kaynakları neşretmekle başlamıştır. Mesela Anadolu Selçukluları Tarihinin en önemli iki yerli kaynağından biri olan Aksarayi’nin Farsça eserini⁶ o yayınlamıştır. Arkasından üç Vakfiyeyi⁷ neşretmek suretiyle Selçuklu Tarihine yeni malzemeler vermiştir. Vakfiyeler yalnız Anadolu’nun, sosyal ve ekonomik tarihine dair orijinal bilgi ihtiva etmeleri bakımından değil bu münasebetle O. Turan’ın verdiği açıklayıcı bilgiler bakımından da dikkati çeker.*”⁸ demektedir.

Osman Turan, asıl önemli telif eserlerini ilim hayatının son 15 senesi içinde verdi. Selçuklu Devletlerini konu edinen *Selçuklular Tarihi ve Türk İslam Medeniyeti, Türk Cihan Hâkimiyeti I ve II Cilt, Selçuklular Zamanında Türkiye ve Doğu Anadolu Türk Devletleri* de ilave edilebilir.⁹

M. Altay Köymen; *Osman Turan’ın yazacağı daha birçok eserler bulunabilir. Fakat bir kısmını saydığımız eserleri ile O yalnız Türkiye’de değil, Batı’da da Selçuklular devrinin bilhassa Anadolu Selçukluları Devri Tarihinin, başta gelen mütehasısı olduğunu herkese kabul ettirmiştir. Nitekim Dünyaca meşhur Cambridge İslam Tarihi Serisinde Anadolu Selçuklular’ı ve Beylikleri bölümü Osman Turan’a yazdırılmıştır. (I. Cilt 1970, 231-262 sayfalar) Osmanlı Öncesi Türkiye Adlı İngilizce bir eser yazmış olan Claude CAHEN¹⁰ (Newyork 1968) hemen hemen tamamıyla Osman Turan’ın araştırmalarına istinat eder demektedir.*¹¹

Evliliği

Osman Turan, II. Abdülhamid’in ilk erkek çocuğu olan Şehzade Selim Efendi’nin Torunu Satia Hanım Sultan ile evlenmiştir. Satia Turan, 1927 yılında Paris’in Pasy Semtinde dünyaya gelmiştir. Annesi II. Abdülhamid’in oğlu Şehzade selim Efendi’nin kızı Nemika Sultan, babası ise, İbrahim Paşazade Kenan Bey’dir.¹² Satia Turan doğumu ve çocukluk yılları hakkında şunları söylemektedir. “*Maden mühendisi olan babam, İkinci Meşrutiyet yıllarında Madenler Umum Müdürlüğü yapmış, 1924’te annem ve 3 kardeşimle birlikte Paris’e gitmişler, annem boynundaki inci kolyenin bir sırasını satarak altı odalı bir ev almış, ben orada doğmuşum.*

“Cünye’ye naklettiğimizde, ben çok küçüktüm. Büyükbabam Şehzade selim Efendi, orada oturuyordu. Derken, Beyrut’taki meşhur ‘İzzettin’ firması, bazı büyük inşaatları yapması için babamı Beyrut’a çağırды ve ailecek gittik. İtalyan rahibelerin okulunda okudum. Babam, birkaç yıl sonra Trablusşam’a belediye başkanı oldu. 1952 yılında çıkarılan bir kanun ile Türkiye’ye girişimiz serbest bırakıldı, vatana döndük, İstanbul’a yerleştik.”¹³

Bir firmada çalışmaya başlayan Satia Turan burada Fransızca ticari mektuplar yazdığını belirtmiştir. 1956 yılında Osman Turan ile tanışarak evlenmiştir.¹⁴ Bu evlilik ulusal basında Osman Turan ile Sâtia Esin Turan 20 Aralık 1956 tarihinde evlendiler¹⁵ şeklinde haber konusu olmuştur. Satia Turan 1961’de babasını, 1969’da ise annesi Nemika Sultan’ı kaybetmiştir.¹⁶ Kendisi ile Osman Turan hakkında 1998 senesinde röportaj yaptığım Satia Turan 8 Haziran 2003 tarihinde 76 yaşında vefat etmiş. Erenköy Galip Paşa Camii’nde kılınan cenaze namazının ardından toprağa verilmiştir.¹⁷

Siyasi Hayatı (1954-1960)

Osman Turan, henüz öğrencilik yıllarında siyasetle ilgilenmeye başladı. Fikrî konularla yakından ilgilenmiş, üniversitedeki sol yapılanmaya savaş açmış, yazdığı eserlerinde de bu konuyu işlemiştir.¹⁸ Üniversitede Türkçü-Turanî gurubun başında yer aldı, bu yüzden 1944 yılında Milli Eğitim Bakanlığı emrine alındı. Hep siyasete atılmayacağını, bunun yanlış olacağını söylemesine rağmen sözünde duramadı.

...Her hususta “eğilip-bükülme” ve nereden, kime karşı olursa olsun “haksızlığa karşı mücadele” prensibi uygulamaya çalıştığı için, gerektiğinde esneklik ve taviz isteyen siyasî hayatta ilim hayatında olduğu kadar başarılı olamamıştır.

Aslında Osman Turan’ın siyasete atılması biraz da Trabzon’lu hemşehrilerinin ısrarıyla oldu. M. Altay Köymen, bu görüşe katılmamakta ve bu hususta söylendiği gibi, *Trabzon’lu hemşehrilerinin ısrarlarının rolü olduğunu kabul etmek pek mümkün değildir*¹⁹ demektedir. Osman Turan’ın neden fikrini değiştirip siyasete atıldığına pek anlam verememektedir. Nurdan Demirci ise; “ ... Milletvekili seçildiğini radyodan dinleyen arkadaşlarının haber vermesiyle öğrenmiştir. Birçok kimse onun hocası M. Fuat Köprülü’nün tesiriyle siyasete atıldığını zanneder. Oysa muhterem eşi Satia Sultan Hanımefendinin açıklamasına göre Köprülü onu, politikaya girmemesi konusunda uyarmıştır. Ancak 1954 yılındaki seçimlerde Demokrat Parti’nin Trabzon teşkilatının gayretleri ile Menderes tarafından aday

listesine alınmıştır. Hemşehrilerini kıramayan Osman Turan, milletvekilliğini emrivaki olarak kabul etmiştir²⁰ demektir. Osman Turan'ın siyasete atılmasıyla ilgili çeşitli etkilerden bahsedilmektedir. Sebep hangisi olursa olsun Osman Turan siyasetten uzak kalmak düşüncesinde olduğu halde, kendisini 1954'ten itibaren siyasetin içinde bulmuştur.

Mayıs 1954 seçimlerinde Trabzon'dan Demokrat Parti milletvekili oldu. Osman Turan 14 Mayıs 1954 tarihinde fakülteadaki görevinden ayrıldı, meclise girdi. Fikrî mücadelede olduğu gibi siyasî mücadelede de ilim adamlığı vasfıyla hareket eden Osman Turan'ın başı yine derttedir. Bu yönünü M. Altay Köymen; *...Her hususta "eğilip-bükülmeme" ve nereden, kime karşı olursa olsun "haksızlığa karşı mücadele" prensibi uygulamaya çalıştığı için, gerektiğinde esneklik ve taviz isteyen siyasî hayatta ilim hayatında olduğu kadar başarılı olamamıştır*²¹ demektir.

Sürekli milliyetçi-muhafazakâr çizgide hareket eden Osman Turan'ın Demokrat Parti ve rahmetli Menderes ile ihtilafa düştüğü konular olmuştur. 1958 seçimlerinde yeniden Demokrat Parti Trabzon milletvekilidir. Bu ikinci milletvekilliği 27 Mayıs 1960 tarihindeki hükümet darbesi ile son bulmuştur. Osman Turan diğer Demokrat Parti milletvekilleri ile beraber Yassıada'ya götürülmüştür.

Yassıada Günleri

Osman Turan 16,5 ay Yassıada'da kaldı. Bu sürede partili arkadaşlarını çekinmeden savunmuş; parti iktidarda iken ihtilaf halinde bulunduğu Menderes ve Celal Bayar tarafından memnuniyetle karşılandı, kendisi hakkında kanaatlerin değişmesine sebep oldu. Osman Turan haksız yere tevkif edildiği kanaatini muhafaza ettiği gibi, tevkifi dolayısıyla kendisine ve milletine olan güvenini de hiçbir zaman kaybetmedi.²²

Yassıada'da komutanların karşısında ayağa kalkmadığı ve hazır ola geçmediği için hücreye atılmıştır. Bu hadiseyi şöyle anlatır. *"Adada kumandan gelince ayağa*

Yassıada'da komutanların karşısında ayağa kalkmadığı ve hazır ola geçmediği için hücreye atılmıştır. Bu hadiseyi şöyle anlatır. *"Adada kumandan gelince ayağa kalkmak lazımdı. Ben kalkmıyordum. Arkadaşlardan kalkan da oluyor kalkmayanlar arasında gözüne kestirdiklerini çağırıp zindana atıyorlar.*

Birkaç asker dışarıya çıkardılar. Zindana gidiyorduk ki kumandan yolda yetişti. Bu sefer copla vurdu. Ellerim bağlı idi mukabele edemedim. Darbelerden biri şakağıma isabet etti. Ondan sonra beni zindana attılar. Zindanın alt kısmı çamur, boyuda pek yüksek değil. Cüzdanımı çıkartıp üzerine oturdum. Devamlı kontrole geliyorlar. Neferlere de sıkı emir vermişler, "Oturmayacak!" diye. Zaten kahvaltıda etmemiştim. Üstelik yeni ameliyat olmuştum. Hâlâ hasta ve halsizdim. Bir neferden oturacak bir sandık bir de sigara rica ettim. Necdet Yüzbaşıya söylemiş. Necdet Yüzbaşı iyi bir adamdı. Sandık, getirdi. Böylece oturma imkânı buldum. Akşama doğru bir titreme başladı. Tam 26 saat zindanda kaldım" diye anlatır.

kalkmak lazımdı. Ben kalkmıyordum. Arkadaşlardan kalkan da oluyor kalkmayan da, kalkmayanlar arasında gözüne kestirdiklerini çağırıp zindana atıyorlar. Bir gün rahmetli Zuhuri Danışman ile yan yana yemekten geliyoruz. Yukarıdan kumandan bizi seyrediyor. "Osman Turan sıraya gir!" diye bağırdı. "Biz buraya askerliğe mi geldik? Esir miyiz burada?" dedim. Koğuşa geldik. Biraz sonra "Komutan istiyor." dediler. Gittim odasına, oturmam çünkü Komutan gelince tekrar ayağa kalkmam lazım. Komutan geldi. Biraz münakaşa ettik. Bana sigara ikram etti. Fazla ahbaplık etmek istemiyorum çünkü riyakârlık olacaktı. Bana "Memleketi siz bu hâle getirdiniz" dedi. "Mahkemede kimin memleketi ne hale getirdiğini dilimiz döndüğü kadar anlatacağız." diye cevap verdim.

- "Sana ne oluyor, sen onlardan değilsin."

- "Ben onlarla beraber buradayım. O partinin mebusuyum. Tenkitler yapıyorum ama partide bir meziyet görüyorum ki ona bağlıyım. Beğenmeseydim istifa eder ayrılırdım."

- "Benden sana nasihat olsun, mahkemede böyle konuşma, kendini tehlikeye atarsın" tavsiyesinde bulundu.

Sohbeti fazla uzatmayı arzu etmiyordum, yanından ayrıldım. Bu olaydan birkaç gün sonra Tarık Güryay ile aralarında geçen başka bir hadiseyi anlatan Osman Turan "Kumandan ara-sıra koğuşları dolaşırdı. Bizim koğuşa girdiği zaman ben tıraş oluyordum. Tabii ayağa kalkmadım. Arkadaşlar o geldiği zaman ya yataklarına uzanır, ya da arkaları dönük oturur görmezlikten gelirlerdi. Bir kısmı da hazır ol vaziyette kalkarlardı. Demin bahsettiğim konuşmamdan sonra bana karşı intikam hissi besliyordu. Kapıdan çıkarken, "Sen hâlâ ayağa kalkmıyorsun" diye beni azarladı. "Ayağa kalkmamız lazımsa emir verirsiniz, emir icabı kalkarız. Gönlümüze gelince gönlümüzden kalkmayız" diye cevap verdim.

- "Bana hürmetin yoksa rütbeme hürmetin olsun."

-“İyi muamele yapsaydınız belki size hürmet de ederdik, ama mevkie hürmet lazım gelirse sizin daha fazla hürmet etmeniz lazım. Benim iki sıfatım var profesörlük ve milletekilliği.”

Bu konuşma üzerine iyice kızan komutan “Hâlâ konuşuyorsun” diye bana bir tokat attı. Ben daha fazlasını vurdum. İkincisini vururken kollarımdan tuttular.

Birkaç asker dışarıya çıkardılar. Zindana gidiyorduk ki kumandan yolda yetişti. Bu sefer copla vurdu. Ellerim bağlı idi mukabele edemedim. Darbelerden biri şakağıma isabet etti. Ondan sonra beni zindana attılar. Zindanın alt kısmı çamur, boyuda pek yüksek değil. Cüzdanımı çıkartıp üzerine oturdum. Devamlı kontrole geliyorlar. Neferlere de sıkı emir vermişler, “Oturmayacak!” diye. Zaten kahvaltıda etmemiştim. Üstelik yeni ameliyat olmuşum. Hâlâ hasta ve halsizdim. Bir neferden oturacak bir sandık bir de sigara rica ettim. Necdet Yüzbaşıya söylemiş. Necdet Yüzbaşı iyi bir adamdı. Sandık, getirdi. Böylece oturma imkânı buldum. Akşama doğru bir titreme başladı. Tam 26 saat zindanda kaldım²³ diye anlatır.

Zindandan çıkarılan Osman Turan, tekrar komutanın karşısına çıkarılır. Sivil kıyafette olan komutan “Ben sivil olarak da mücadele ederim” demesi üzerine Osman Turan “Beyhude yorulursunuz. Ben sizle muhatap olmam” cevabını verdiğini söyler.²⁴

M. Altay Köymen: “Diğer tutukluların anlattıklarına göre, zamanın şartları göz önünde bulundurulursa, bir “kahramanlık” olan bu davranış, anlatanların değişleriyle bütün tutukluların “yüreklere soğuk su serpti”. Meselenin dikkate değer tarafı, bu hadiseden sonra, kumandanın tutuklu milletekillere daha insani davranmak lüzumunu duymasıdır. Milletine, ilmine ve kendine güvenen hakiki bir memleket evladının davranışı bundan başka türlü olamazdı. İşte Prof. Osman Turan budur²⁵ diyerek Turan’dan övgüyle söz eder.

Yassıada’da tutuklu kaldığı sürede Osman Turan, arkadaşlarına konferanslar vermiş, onların maneviyatını yükselterek karamsarlıktan kurtarmıştır.

Satia Sultanla yaptığı mülakatta bu süre içerisinde maddî ve manevî büyük sıkıntılar çektiğini anlattı. Hatta bazı dergilere ekonomik sıkıntılarından dolayı makaleler²⁶ yazdığını ifade etti.

Siyasi Hayatı (1965-1969)

Yassıada çıkışı Osman Turan Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesine dönmek için 25 Ekim 1961 ve 2. Aralık 1961 tarihlerinde dilekçe verdi. Bu talebi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi profesörler kurulunun 17. Ocak 1962 tarih ve 12 sayılı kararı ile reddedildi.²⁷ Dilekçelerden sonuç alamayınca Danıştay’a müracaat etti, bu konuda dört ayrı mahkeme kararı aldı. Buna rağmen onu münhal kadro bulunmadığı gerekçesiyle fakülteye almadılar. Bu süre zarfında açık profesör olarak maaş aldı.

Üniversite dışında kalan Osman Turan 1964 senesinde Adalet partisi umumi

başkan yardımcılığına ve teşkilat başkanlığına getirilmiştir.²⁸ Millet Meclisi için 10 Ekim 1965 günü yapılan seçimlerde Adalet Partisi Trabzon Milletvekili olarak meclise girmiştir. 1965 seçimlerinde Trabzon'dan 9 milletvekili seçilmiştir. Adalet Partisi'nden; Ahmet İhsan Birincioğlu, Ekrem Dikenoğlu, Mehmet Selahattin Güven, Osman Ferit Turan²⁹, Ömer Usta, Millet Partisi'nden Ahmet Çebi ve Cumhuriyet Halk Partisi'nden İskender Hamdi Orhon, Ahmet Şener ile Ali Rıza Uzuner seçilmişlerdir.

Osman Turan 1965 seçimlerinden kısa bir süre sonra Adalet Partisi Başkanı Süleyman Demirel ile arası açılmıştır. Seçimlerden sonra kurulan kabineye Osman Turan tepkilidir. Bu tepkisini de Adalet Partisi grup toplantısında dile getirmiştir. Osman Turan yeni kabinenin sola karşı organize bir şekilde kurulmasını isteyerek, kabine üyelerinin yetersiz söylemiştir.³⁰

Zaman içerisinde sürekli olarak bu görüş ayrılığı büyüyerek devam etmiştir. Osman Turan 1967 yılı Haziranında Adalet Partisi ortak grubunda hükümet hakkında gensoru vermiş ve Başbakan Süleyman Demirel'i *sola kaymakla* suçlamıştır. Osman Turan eski Demokrat Parti devrini methederek, "*o zamanki sekreterler, bugünkü Bakanlardan daha iyi idi. Hükümet Demokrat Partiyi yıkanlarla, yıkan yazarlarla işbirliği içerisinde.*" Düşüncelerini dile getirmiştir.³¹

Osman Turan Konuşmasına devamla, Türkiye'nin yurt dışında da itibarını yitirmeğe başladığını ve meşrutiyet devrindeki gibi çözülme ile karşılaştığını iddia ederek, Başbakan'ın, bakanlıkları, *Özel Kalem Müdürlüğü* hâline getirdiğini ve *şahsi iktidar hevesine kapıldığını* öne sürmüştür. Başbakan'ın millî varlığı ihlal ettiğine öne süren Osman Turan Türkiye'de manevi bir buhranın varlığından söz etmiştir. Solun her geçen gün azgınlaştığını söyleyen Osman Turan bütün bu gelişmelerden Başbakan'ın sorumlu olduğunu belirtmiştir, hizipleşmeler üzerinde de duran Osman Turan milliyetçi Adalet Partisi üyelerinin grup dışına itildiklerini iddia etmiştir.³²

Başbakan Süleyman Demirel gazetelerde kendisine yönelik suçlamalara cevap vermiştir. Gerek partinin ilgili organları ve gerekse basın yolu ile Osman Turan eleştirilerine devam edince Adalet Partisi ortak haysiyet divanları, Osman Turan'ı partiyi yıpratıcı çalışmalarda bulunmakla suçlayarak 30 Ekim 1967 günü partiden ihraç etmiştir.³³Karar aynı gün akşamında Osman Turan'a bildirilmiştir. Osman Turan bu konuda özetle şunları söylemiştir. "*Grupta yaptığım konuşmayı, şahsıma hücum ederek basına ve radyoya verdiler. Bende bunun üzerine konuşmamın metnini basına verdim. Bu hareketim tüzüğe aykırı imiş. Esasen ihraç kararı, Adalet Partisi'nde göreve başladığım zaman verilmişti.*"³⁴ Görüldüğü üzere Osman Turan'ın milliyetçi düşünceleri ve beklentileri Adalet Partisi yönetimince tasvip görmemiş ve ihraç edilmiştir. Osman Turan 1965 seçimlerinde sonra yaptığı konuşmalarında Adalet Partisi ve yöneticilerini sola kaymakla suçlamakta ve kabinenin bu hususta

yetersiz kaldığında bahisle sürekli tepkilerini ortaya koymaktadır.

Bu çalışma döneminde Osman Turan'ın Türkiye Büyük Millet Meclisi üyelerinin seçimlerinde uygulanacak hükümler hakkında kanun tasarısı münasebetiyle söz aldığı görülmektedir.³⁵ Yaptığı konuşmasında Türkiye'nin içinde bulunduğu siyasi buhran ve buna ait değerlendirme yapmıştır. Osman Turan'ın 1 Mart 1968 tarihli oturumda yaptığı konuşmanın bir kısmı aşağıdadır.

“Türkiye'nin içerisinde bulunduğu mânevi buhran gün geçtikçe şiddet kesbetmektedir. Tarihimizde böyle bir buhran, milletin birbirine bu derece düştüğü, birbirine - Allah korusun- hasım derecesinde parçalanma gayretlerine mâruz kaldığı Türk tarihinde mevcut değildir. İdeolojik, suni, tamamen uydurma, ideolojik-ki, maalesef Türkiye'nin bünyesi mânevi çöküntünün icabı ideolojik – buhranlar Türk çocuklarını, temiz memleket evlâtlarını çok defa farkına varmadan birbirinin karşısına düşman gibi geçirmiştir. Bunu kâfi görmediler; tarih boyunca mezhep mücadelesi, din taassubu görmeyen bu memlekette mezhep mücadelelerini körüklemek ve memlekette münevverle yapamadıkları tahribatı bizzat kütleler arasına sokmak gibi ağır ve gaflette olanlar ayrı, ama bu hususta kasıtlı hareketlerin mevcudiyetini görmemek imkânsızdır. Siyasetle uğraşan her kimsenin görmesi lâzımgelen bir buhran, bir nifak içerisindeyiz. Böyle bir durum mevcutken Seçim Kanununun ve bütün kanunlarımızın mütsakar, istikrarlı, sağlam, otoriteli bir Hükümetin mevcudiyeti istikâmetine götürülmesi icabeder. Bu otorite, sağlam Hükümet demek, elbette ki bu Hükümetin kanunsuz, nizamsız, yahut «ekseriyet bendedir, istediğimi yapacağım, zûlum yapacağım» mânasına gelmez. Demokrasi; otoritenin yıkılması değil, bilâkis millî idare istikâmetinde sağlam bir otorite kurmak davasıdır.”³⁶

Osman Turan ve onun gibi köyden yetişen büyük ilim adamlarını her düşünüşümde aklıma Denizlili Profesör Hüseyin Yılmaz gelir. Bilindiği gibi Küçük Hüseyin Denizli'nin bir köyünde annesinin keçilerini otlatırken, bir hayır sahibinin elinden tutup okutması sayesinde bugün Amerika'da Einstein Enstitüsü'nün başındadır. Amerikan gazeteleri ve dergileri çobanlıktan profesörlüğe başlığı ile sık sık kendisinden bahsederler.

Osman Turan'ın Türkiye'de siyasi buhranın kaynakları konusuna dikkat çektiği ve bu hususta değişik gazete ve dergilerde çok sayıda makale neşrettiği görülmektedir. Bu makalelerin önemli bir kısmı *Türkiye'de Siyasî Buhranın Kaynakları*

ismi ile kitap haline getirilmiştir. Ekim 1969 seçimlerinde milletvekili seçilemeyen Osman Turan'ın 12 Ekim 1969 tarihinde milletvekilliği sona erer. Tekrar Fakülte'ye dönmek istemiş ise de "münhal kadro bulunmadığı" gerekçesiyle kabul edilmedi. Şubat 1972 tarihinde emekliye ayrıldı.

Osman Turan'ı Üzen İki Hadise

Osman Turan'ı hayatında üzen iki hadise vardır. Biri Türk Tarih Kurumu üyeliğinden çıkarılması, diğeri de Fakülte'ye alınmayışıdır. Osman Turan'ın hayatta iken kıymetinin anlaşılamadığını söyleyen M. Altay Köymen *Osman Turan ve onun gibi köyden yetişen büyük ilim adamlarını her düşüncümde aklıma Denizlili Profesör Hüseyin Yılmaz gelir. Bilindiği gibi Küçük Hüseyin Denizli'nin bir köyünde annesinin keçilerini otlatırken, bir hayır sahibinin elinden tutup okutması sayesinde bugün Amerika'da Einstein Enstitüsü'nün başındadır. Amerikan gazeteleri ve dergileri çobanlıktan profesörlüğe başlığı ile sık sık kendisinden bahsederler. Türkoloji ile uğraşanların pek iyi tanıdığı yukarıda adını verdiğimiz Yahudi asıllı profesör Cahen Fransız Akademisine üye seçilmiştir. Meşhur İngiliz Oryantalisti profesör Gibbs'e Kraliçe tarafından Sir unvanı verilmiştir. Bu meseleleri çoğaltmak mümkündür. Bir Amerikalıların kendilerinden olmayan bir Türk'e, İngiliz ve Fransızların kendi tarih ve medeniyetleriyle meşgul olan ilim adamlarına verdikleri değeri düşünüyorum; bir de hayatını Türklüğe adanmış cilt cilt eserler yazmış bir Türk ilim adamının kendi milleti tarafından takdir edilmesi şöyle dursun, genç denecek bir yaşta kenara atılmışlığını düşünüyorum. Diyerek hayretini dile getirmektedir.*

M. Altay Köymen devamla; *Eski kaynaklarımızda; "Devlet kılıçla kurulur, kalemlerle idare edilir." diye bir görüş vardır. Gerçekten bizde devletleri idare edenler siyaset adamlarından ziyade; ilim, fikir ve sanat adamlarıdır. Böyle adamların rehberliği olmadan toplumlar yollarını şaşırırlar. Büyük alim Fuat Köprülü ile öğrencisi Osman Turan böyle birer rehber idiler. Memleketin mane'î savunma kaleleri olan onlar ve onlar gibiler göçseler bile eserleri bu memlekete rehberlik etmekte devam edeceklerdir. Zaten Köprülü'nün kurduğu ve Osman Turan'ın devam ettirdiği bir tarih ekolü vardır. Bizler elimizden geldiğince bunu sürdürüreceğiz." demektedir.³⁷*

Katıldığı Toplantı, Kongre ve Konferanslar

Osman Turan, yurt içinde ve yurt dışında birçok kongreye katılmış, tebliğ sunmuş ve konferanslar vermiştir. Katıldığı kongre ve konferanslardan bazıları şunlardır:

- 1945 yılında Üniversiteler Haftası münasebetiyle hazırladığı "Selçuklular

Zamanında Sivas Şehri” adlı tebliğ. Bu Tebliğ makale olarak da yayınlanmıştır.³⁸

- Temmuz 1948 (Paris)- XXI. Milletlerarası Şarkiyatçılar Kongresine katılmış ve “Türkiye Selçuklularında Toprak Hukuku, Miri Topraklar ve Hususi Mülkiyet Şekilleri” adlı tebliğ sunmuştur. Tebliğ metnini kongreye vermemiştir. Bu metin Osman Turan tarafından makale olarak yayınlanmıştır.³⁹

- 1950 yazında Bruxelles (Belçika)’de Unesco tarafından düzenlenen ve kırk gün süren toplantıda “Milliyet ve İnsanlık Mefkurelerinin Tarih Tedrisatında Ahenkleştirilmesi” adlı bir tebliğ sunmuştur. Toplantının amacı okullardaki tarih eğitiminin ve tarih kitaplarının Birleşmiş Milletler idealine uygun olarak ıslah imkânlarını araştırmaktır. Bu tebliğ de Osman Turan tarafından çeşitli dergi ve kitaplarda makale olarak yayınlanmıştır.⁴⁰

- Mayıs 1953’te İstanbul’un fetih yıldönümü münasebetiyle Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi ve Radyoda yaptığı “İstanbul’un Fethi ve Tarih” adlı konuşması. Bu metin de makale olarak “Türk Yurdu “dergisinde yayınlanmıştır.⁴¹

- 27 Aralık 1958 Türk Ocaklarında verdiği “Bugünkü Türk Ocağının Vazifeleri” adlı konferans.

- 3 Nisan 1959 Türk Ocağında “Eski Türklerde Cihan Hakimiyeti Mefkuresi” adlı konferans.

- 29 Mayıs 1959 Türk Ocağında “Milliyet ve İnsanlık Mefkureleri” adlı konferans

- 1 Kasım 1959 Türk Ocağı “Türk Şiirinin Bugünkü Durumu” adlı sohbet.

- 26 Mart 1960 Türk Ocağı “Türklerin Medeniyet Davası” adlı seminer.

- 18 Ocak 1962 Ankara Türk Ocağı “Türk Cihan Hakimiyeti Mefkuresi” adlı konferans.

- 9 Haziran 1962 Adana Türk Ocağı “Türk Milliyetçiliği” isimli bir konuşma.

- 1968’de Pakistan’ın başkenti İslâmabad’da katıldığı Milletler arası İslâm’i konferansa sunduğu tebliğdir. Bu tebliğde Osman Turan, İslâmiyet’te Rönesans’ın gerekliliğini belirterek; yapılacak yeniliklerin neler olabileceğini anlatmaktadır.⁴²

- 2 Şubat 1969 Ankara Türk Ocağı “Türkiye’de cereyan eden son hadiseler ve Türk Ocaklarının tutumu” adlı konferans.

- 31 Ocak 1970 Ankara Türk Ocağı “Türk Dilini Kısırlaştırma Hareketleri” isimli konferans.⁴³

- 9 Mart 1975 Ergun Göze ile röportaj yapan Osman Turan bu röportajda;

Gary Leiser *A History of the Seljuks* isimli eserinde Osman Turan, İbrahim Kafesoğlu ve Ahmet Ateş arasındaki ilmî münakaşadan da geniş bir şekilde bahsettiği eserinde Osman Turan'ı Selçuklu Tarihçiliğinin en başta gelen mütehasısı olarak kabul etmektedir.

Eski yazımızı lise I. Sınıftan itibaren gençlerimize öğretmemiz gerektiğini söylemektedir. İslam Medeniyetinin yıkılış sebebini Moğol İstilasına bağlamaktadır. İslâmiyet'ten önce Türklerde tek Tanrı inancı konularında bilgiler yer almaktadır.⁴⁴

- Ayrıca 1959-1960 yılları arasında her 15 günde bir Pazar günü seri halde verilen seminerler. Bu seminerlerin isimleri "Türk Yurdu" dergisinde yer almadığından burada gösteremiyoruz.

Selçuklu Tarihçiliğindeki Yeri

M. Altay Köymen, Büyük Selçuklu ve Anadolu Selçuklu tarihinin en başta gelen âlimi olarak Osman Turan'ı göstermektedir.⁴⁵ Aralarında ilmî münakaşa çıkmış olmasına rağmen İbrahim Kafesoğlu'da Anadolu Selçuklu tarihini en iyi bilen mütehasısı olarak Osman Turan'ı gösterir.⁴⁶

Gary Leiser *A History of the Seljuks* isimli eserinde Osman Turan, İbrahim Kafesoğlu ve Ahmet Ateş arasındaki ilmî münakaşadan da geniş bir şekilde bahsettiği eserinde Osman Turan'ı Selçuklu Tarihçiliğinin en başta gelen mütehasısı

olarak kabul etmektedir.⁴⁷

Yerli ve yabancı bütün Selçuklu Tarihçileri, Osman Turan'ın bu konuda en iyi âlim olduğunda hemfikirdirler. Asıl mühim eserlerini 1965 yılından sonra yazdığını göze alırsak, ne siyaset ne de üniversiteye alınmaması çalışmalarında engel teşkil etmemiştir. Ömrünün sonuna kadar ilimle uğraştı.

Türk tarihinin yetiştirdiği ender âlimlerden biri olan Osman Turan, 17 Ocak 1978 Salı günü evinde geçirdiği bir beyin kanaması sonucu Çapa Tıp Fakültesine kaldırıldı. Yapılan bütün müdahalelere rağmen kurtarılamayarak Hakkın rahmetine kavuştu.

19 Ocak 1978 Perşembe günü Fatih Camiinde kılınan öğle namazına müteakip Silivri'deki ebedî istirahat ahna defnedildi. Türk tarihinin ender âlimlerinden biri, sabık Trabzon Milletvekili, dava adamı, büyük İslâm ve Türk düşünürü Osman Turan'ın eşine az rastlanır bir kalabalıkla cenaze namazı kılınmıştır.⁴⁸

Osman Turan'ın Milliyetçi Camiadaki Yeri

Osman Turan iyi bir ilim adamı (tarihçi) ve dava adamıdır. İlmî ve

fikrî alandaki çalışmalarını birbirini destekler mahiyettedir. Türkiye'nin yetiştirdiği milliyetçi büyük tarihçilerden birisidir. Türk milliyetçiliğini yükseltmeyi kendisini hedef alan Osman Turan ilmî çalışmalarında da buna hizmet etmeyi düşünmektedir.⁴⁹ Sosyal bilimlerde objektiflik konusu sürekli tartışma konusudur. Tarihçiler her ne kadar tarihi hadiselerin hakikatlerini olduğu gibi araştırmayı amaçlamış iseler de bu mümkün değildir. Çünkü sosyal bilimlerde yazarın duygu düşünceleri ile yazdığı dönemin şartları bu hususu etkilemektedir. Başka bir ifade ile tarihçiler geçmişte yaşanan hadiseleri günümüzün şartları ile kendi duygu ve düşünceleri doğrultusunda değerlendirmektedirler.

Atatürk'ün emri ile 15 Nisan 1931'de "*Türk Tarih Heyeti*" kurulmuştur. Atatürk, bu heyete, Türk tarihini belgelere dayanarak yazmalarını, gerçeklerin dışına çıkmamalarını, Türklüğü dünyaya duyurmalarını söyledikten sonra "*Tarih yazmak, tarih yapmak kadar mühimdir. Yazan, yapana sadık kalmazsa değişmeyen hakikat insanlığı şaşkırtacak bir mahiyet alır.*" demiştir.⁵⁰ Bu toplantıların yapıldığı tarihlerde Osman Turan Ankara'da lisede öğrencidir. Lise yıllarında itibaren tam bir Türk milliyetçisi olan Osman Turan bütün siyasî, fikrî ve ilmî çalışmaları ile Türk milletine hizmet etmiştir.

Osman Turan, 1930'lardan itibaren hocası Fuad Köprülü'nün tesiriyle Türk tarihinin kökenine yönelmiştir. İlk çalışmalarında Orta Asya Türk tarihi esas almıştır. Osman Turan'ın çalışmaları Türk tarihinin gelişim seyri ile paralellik göstermektedir. Osman Turan çalışmalarında İslamî dönem Türk tarihinin İslam Öncesi Türk tarihinin devamı niteliğinde olduğunu vurgu yapmaktadır.⁵¹ Osman Turan Türk Milliyetçiliğine hizmet noktasında gerek ilmî, gerekse fikrî alanda hizmet ve mücadele vermiştir. Ömrünü Türk milliyetçiliğini yükseltmeye adanmış, bu alanda çok sayıda eser vücuda getirmiştir. Kuşkusuz bu eserlerin en önemlisi *Türk Cihan Hâkimiyeti Mefkûresi Tarihi* isimli çalışmasıdır. Bu çalışmasının başlangıç bölümünü Bilge Kağan'ın "*Ey Türk milleti, titre ve kendine dön!*" sözleri ile başlamıştır.⁵²

Mehmet Öz, Osman Turan'ın milliyetçilik anlayışı *Türk tarihinin devamlılığı, Türklerin sentez kabiliyeti*, bir üs çerçeve olarak *İslam medeniyetinin* Türkler için ifade ettiği mânâ, *nizâmı- âlem* ve adalete dayalı *Türk cihan hâkimiyeti ülküsü* gibi ilke ve kavramlara dayandırmaktadır.⁵³

Osman Turan,
1930'lardan
itibaren
hocası Fuad
Köprülü'nün
tesiriyle Türk
tarihinin kökenine
yönelmiştir. İlk
çalışmalarında
Orta Asya
Türk tarihi
esas almıştır.
Osman Turan'ın
çalışmaları Türk
tarihinin gelişim
seyri ile paralellik
göstermektedir.

Mehmet Öz,
Osman Turan'ın
milliyetçilik
anlayışı *Türk
tarihinin
devamlılığı,
Türklerin sentez
kabiliyeti*, bir
üs çerçeve
olarak *İslam
medeniyetinin
Türkler için ifade
ettiği mânâ,
nizâmı- âlem ve
adalete dayalı
Türk cihan
hâkimiyeti ülküsü*
gibi ilke ve
kavramlara da-
yandırmaktadır.

Osman Turan, *milli, İslâmî ve insanî* unsurlar arasında dengeye dayalı, Türklüğün üstün vasıflarını insanlık idealiyle bütünleştiren milliyetçi bir şahsiyettir. Osman Turan'ın milliyetçiliği günümüz milliyetçiliğimde merkezi konumunu sürdürmektedir. Günümüzde Türk milletinin tarihi ve kültürel değerlerinden uzaklaştırılmış bir ulusalcılık anlayışı karşısında Türk milliyetçilerinin köklerini tarih ve kültürel miraslara dayanan düşüncede bir anlayış geliştirmeleri gerekmektedir. Bu anlayışın Türkiye'deki önderleri arasında Ziya Gökalp, Osman Turan, Mümtaz Turhan ve Erol Güngör gibi fikir adamları gelmektedir.⁵⁴

Osman Turan Türkiye'de manevi buhran ve Türk milliyetçiliğinin geliştirilmesi hususunda çok sayıda çalışma yapmış olup bu husustaki makalelerinin büyük bir kısmı kitap hâline getirilerek yayınlanmıştır.⁵⁵

Osman Turan Hakkında Yapılan Çalışmalar

Osman Turan'ın vefatının ardından yerli ve yabancı bilim adamlarının çoğu, yeri doldurulamayacak bir bilim adamının kaybı şeklinde yazılar yazmışlardır.⁵⁶ Osman Turan,

unutulmayacak bilim adamlarımızdan birisidir. Yeni nesle Osman Turan'ı ve fikirlerini anlatmak ve aktarmak bir vazifedir.

Osman Turan'ın ölümünü müteakip hakkında ilk kapsamlı çalışma Mehmet Altay Köymen tarafından gerçekleştirilmiştir. Köymen'in Prof. Dr. Osman Turan-Hayatı, Eserleri ve Fikirleri" başlıklı çalışması 1980 tarihinde Nakışlar Yayınevi tarafından 6. Baskısı gerçekleşen *Türk Cihan Hâkimiyeti Mefkûresi Tarihi*'nde yer almaktadır. Eserin önceki ve sonraki baskılarında bu makale yer almamaktadır.

Osman Turan'la ilgili bir çalışma Nurdan Demirci tarafından 1993 yılında yapıldı.⁵⁷ 1998 yılında Nevzat Topal Yüksek Lisans tezi olarak bir çalışma yaptı.⁵⁸

Osman Turan'la ilgili önemli bir çalışma da Türk Ocakları Genel Merkezi'nin, 15-16 Mayıs 1998 tarihlerinde Ankara'da tertiplemediği "prof. Dr. Osman Turan'ın Eserlerinde Tarih ve Tarihiç İlişkileri" konulu ilmi bir toplantıdır ki, bu toplantıda yapılan konuşmalar bir kitap haline getirilerek yayımlandı.⁵⁹

Prof. Dr. Bahaeddin Yediyıldız, Doç. Dr. Fahri Unan ve Yücel Hacıoğlu'nun gayretleriyle hazırlanan eserde 16 tebliğ, bu tebliğler üzerindeki tartışmalar ve diğer konuşmalar yer almaktadır.

Osman Turan hakkında önemli bir çalışmada Ali Birinci tarafından 2003 senesinde gerçekleştirilmiştir. Prof. Dr. Halil İnalçık, Prof. Dr. Mehmet Altay Köymen, Prof. Dr. Ali Sevim ve çok sayıda tanınmış yazar ve ilim adamlarının Osman Turan hakkında verdikleri kıymetli malumatlar yer almaktadır. Ayrıca bu kitapta Osman Turan'ın eserlerinde seçmeler yapılarak neşredilmiştir.⁶⁰ Osman Turan hakkında yapılan önemli bir derleme çalışmasıdır.

Tayfun Kozan ise 2006 senesinde *Prof. Dr. Osman Turan'a Göre Din ve Türk Cihan Hâkimiyeti* başlıklı bir Yüksek Lisans Tezi hazırlamıştır.⁶¹

Yine Türk Ocakları genel merkezi tarafından Osman Turan'ın vefatının 30. Yılı dolayısıyla, 19 Ocak 2008 tarihinde, Milli Kütüphane Salonunda "*Prof. Dr. Osman Turan'ı Anıyoruz*" konulu bir panel düzenlenmiştir. Bu panelde açılış konuşması Nuri Gürgür tarafından gerçekleştirilmiştir. Fuat Turan, Prof. Dr. Şerif Başta, Prof. Dr. Bahaeddin Yediyıldız, Prof. Dr. Mehmet Öz, Prof. Dr. Çağatay Özdemir ve Doç. Dr. Yusuf Sarıncay konuşmacı olarak katılmışlardır. Bu konuşma metinleri kitap halinde getirilmiştir.⁶²

Bunların dışında başta ölüm yıldönümü günleri olmak üzere çok sayıda gazete ve dergilerde hakkında yazılmakta ve anılmaktadır. Osman Turan sadece ölüm yıldönümlerinde değil sürekli hatırlanmalı ve eserleri genç nesil tarafından okunmalıdır. Bu konuda yeni çalışmaların yapılmasını temenni etmekteyiz. Osman Turan'ın fikirleri genç nesillere aktararak millî duyguların güçlendirilmesi gerekmektedir. Osman Turan'a göre güçlü bir Türkiye milliyetçi kadroların yönetime hâkim olmaları ile mümkündür. Osman Turan'ı ve fikirlerini unutturmamak ve genç nesiller aktarmakta bizim görevlerimiz arasında olmalıdır.

Günümüzde Türk milletinin tarihi ve kültürel değerlerinden uzaklaştırılmış bir ulusalcılık anlayışı karşısında Türk milliyetçilerinin köklerini tarih ve kültürel miraslara dayanan düşüncede bir anlayış geliştirmeleri gerekmektedir. Bu anlayışın Türkiye'deki önderleri arasında Ziya Gökalp, Osman Turan, Mümtaz Turhan ve Erol Güngör gibi fikir adamları gelmektedir.

Bibliyografya**Arşivler**

Millet Meclisi 2. Dönem Seçim Mazbatası.

Millet Meclisi Tutanak Dergisi, D. 2, C. 29, s.

Osman Turan'ın D.T.C.F. Dekanlığında 1/3 kayıtlı dosyası.

Osman Turan'ın seçim mazbatası 12 Ekim 1965 tarihinde düzenlenmiştir. (TBMM Arşivi Seçim Mazbatası)

TBMM 10 Dönem için verdiği kendi el yazısı ile tercüme-i hal varakasıdır.

TBMM 10 Dönem Milletvekili Seçim Mazbatası

TBMM 11. Dönem Milletvekili Seçim Mazbatası

TBMM Arşivi, Millet Meclisi Tutanak Dergisi, Dönem 2, Cilt 27, Toplantı 3, s. 100.

Tercüme-i Hal Kâğıdı, TBMM Arşivi, Millet Meclisi 2. Dönem 681 NSD.

Gazeteler

"Prof. Osman Turan Vefat Etti", *Tercüman gazetesi*, 19 Ocak 1978, s. 1,9.

"Satia Hanım Sultan'a Veda", *Milliyet*, 09.06.2003, Sayfa 15.

Ahmet Kabaklı, "Osman Turan Hoca", *Tercüman Gazetesi*, 22 Ocak 1978.

Cumhuriyet, 21 Aralık 1978, s. 5.

M. Altay Köymen, "Prof. Dr. Osman Turan'ın Ardından", *Tercüman Gazetesi*, 2 Şubat 1978.

Milliyet, 14 Haziran 1967, s. 1.

Milliyet, 18.11.1985, Sayfa 2

Milliyet, 3 Kasım 1965, s. 1.

Milliyet, 31 Ekim 1967, s. 1.

BARDAKÇI, Murat, "Son Osmanlılar", *Milliyet*, 05 Kasım 1985, s. 13.

"Osman Turan", *Zaman Gazetesi*, 11 Ocak 1998 (Pazar), s.4

Kitap ve Makaleler

CAHEN, Claude, *Osmanlılardan Önce Anadolu'da Türkler*, (Çev. Yıldız MORAN), E. Yayınları Tarih Dizisi, İstanbul 1979.

DEMİRCİ, Nurdan, *Prof. Dr. Osman Turan'ın Hayatı ve Eserleri*, Boğaziçi Yayınları, İstanbul 1993.

GÖZE, Ergun, *Soruşturma*, Boğaziçi Yayınları, İstanbul 1989.

HASLİP, Jean, "Sultan Abdülhamid'in Hayatı", (Çev. Satia Turan), *Hilal Dergisi*, III/23 ve 25, Ocak, Mart 1962, s.15

16, 20.

ILICAK, Nazlı, *15 Yıl Sonra 27 Mayıs Yargılanıyor*, C. I-II, Kervan Yayınları, İstanbul 1978.

KAFESOĞLU, İbrahim, "Türkiye'de Selçuklu Tarihçiliği", *Cumhuriyetin 50. Yılına Armağan*, ayrı basım, İstanbul 1973, s.83-92.

KOZAN, Tayfun, *Prof. Dr. Osman Turan'a Göre Din ve Türk Cihan Hâkimiyeti*, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler

Enstitüsü, İstanbul 2006, 125 s.

KÖPRÜLÜ, Orhan Fuat, "Prof. Osman Turan'ın Arkasından", *Türk Kültürü*, Yıl XVI, S.185, Mart 1978, s.257-258.

KÖYMEN, M. Altay, "Osman Turan", *Türk Ansiklopedisi*, C.XXXII, Milli Eğitim Basımevi, Ankara 1983, s.2.

_____, "Selçuklu Devrinin Özellikleri", *Atsız Armağanı*, (Haz. Erol Güngör- M. N. Hacıeminoğlu-Mustafa Kafalı-Osman F. Sertkaya), Ötügen Yayınevi, İstanbul 1976.

_____, "Prof. Dr. Osman Turan (Hayatı, Eserleri ve Fikirleri)", *Türk Cihan Hâkimiyeti Mefkûresi Tarihi*, C.I-II, Nakışlar Yayınevi, İstanbul 1980.

LEİSER, Gary, *A History Of The Seljuks*, U.S.A,1988, 209 s.

MELİKOFF, İrene, "In Memoriam Osman Turan", *Revue D'etudes Turques*, Kasım 1979, s.7-9.

Osman Turan, Haz.: Ali Birinci, Alternatif Yayınları, Ankara 2003, 252 s.

Ölümünün 20. Yılı Münasebetiyle Prof. Dr. Osman Turan'ın Eserinde Tarih ve Tarihçi İlişkileri İlimi Toplantısı (Ankara-15-16 Mayıs 1998) Tebliğler ve Tartışmalar, Türk Yurdu Yayınları, Ankara 1998.

ÖZ, Mehmet, "Osman Turan'ın Milliyetçilik Anlayışı", *Vefatının 30. Yılında Prof. Dr. Osman Turan*, haz. Yücel Hacıoğlu, Türk Ocakları Ankara Şubesi, Ankara 2008, s. 27-34.

ŞAHİNER, Necmettin, "On Sekizinci Ölüm Yıldönümünde İman Abidesi Şahsiyet TOPAL, Nevzat, Prof. Dr. Osman Turan'ın Hayatı ve Eserleri, Türk Yurdu Yayınları, Ankara 2004", Prof. Dr. Osman Turan'ın Hayatı ve Eserleri, Yüksek Lisans Tezi, Niğde 1998.

TUNCER, Hüseyin -Yücel Hacaloğlu-Ragıp Memişoğlu, *Türk Ocakları Tarihi, C. II (1949-1997)*, Türk Yurdu Yayınları, Ankara 1998.

Vefatının 30. Yılında Prof. Dr. Osman Turan'ı Anıyoruz, Hazırlayan Yücel Hacaloğlu, Türk Ocakları Ankara Şubesi, Tan Matbaacılık, Şubat 2008 Ankara, 75 s.

Elektronik kaynak

<http://www.cokbilgi.com/tag/turk-tarih-tezi-pdf/> (05.08.2014)

Osman Turan'ın Eserleri

Kitapları

1. *Oniki Hayvanlı Türk Takvimi*, A.Ü.D.T.C.F. Yay, Tarih Serisi, No:3, Ankara 1941
2. *Orta Zaman Türk Devletlerinde Türkçe Unvanlar*, Ankara 1944, IV+28 s. (Doçentlik tezi).
3. Kerimü'd-Din Mahmud Bin Mehmed; *Müsamemetü'l-Ahbâr -Moğollar Zamanında Türkiye Selçukluları Tarihi-*, (Çev. Osman Turan), T.T.K. Bsm., Ankara 1944, 61+366.
4. *Gafletten Uyanalım !.. Üniversitedeki Aşırı Solcu Hocalar Meselesi*, Türk Kültür Derneği Yayını: 1, Doğu Matbaası, Ankara 1948, 32 s.
5. *Gafletten Uyanalım !.. Üniversitedeki Aşırı Solcu Hocalar Meselesinin iç yüzü*, Bizim Türkiye Yayını, Ankara 1948,32 s.
6. *İstanbul'un Fethinden Önce Yazılmış Tarihi Takvimler*, Türk Tarih Kurumu Basımevi, 1. Bsk., Ankara, 1954, 104 s
7. Cavaignac, E, *Tarihî Kronolojinin Esasları*, (Çev. ve Türk Takvimi kısmını hazırlayan. Osman Turan), T.T.K. Basımevi, Ankara 1954, 82 s.
8. *Türkiye'de Manevi Buhran Din ve Laiklik*, Hilal Yayınları, Şark Matbaası, Ankara 1964, 296 s.
9. Turan, Osman, P. Safa-M. Ş. Eygi, *Kızıl Tehlike*, Bedir Yayınevi, İstanbul 1964, 16 s.
10. *Türkiye'de Komünizmin Kaynakları*, Şark Matbaası, 1. Bsk., Ankara 1964, 64 s. aynı eser genişletilmiş olarak;
11. *Türkiye'de Komünizmin Kaynakları ve Kültür İhtilali İlaveli*, Hilal Yayınevi, 2. Bsk., Ankara 1967, 131 s.
12. *Türk Cihan Hakimiyeti Mefkuresi Tarihi*, Turan Neşriyat Yurdu, C. I ve II, I. Bsk., İstanbul 1969, 646 s.
12. *Türkiye Selçukluları Hakkında Resmi Vesikalar, -Metin, Tercüme ve Araştırmalar-*, T.T.K. Basımevi, 1. Bsk., Ankara 1958, 189 s.+107 Sayfa Farsça Metin+6 levha.
13. *Selçuklular Tarihi ve Türk-İslam Medeniyeti*, Türk Kültürünün Araştırma Enstitüsü, Ankara 1965, XIII+448 s.
14. *Türkiye'de Siyasi Buhranın Kaynakları*, I. Bsk., Turan Neşriyat Yurdu, İstanbul, 1969, 195 s.
15. *Doğu Anadolu Türk Devletleri Tarihi*, Turan Neşriyat Yurdu (İstanbul Matbaası), İstanbul,1973, 275 s.
16. *Türkler Anadolu'da*, Hareket Yayınları, İstanbul 1973, 61 s.
17. *Vatanda Gurbet*, Nakışlar Yayınevi, İstanbul 1980, 304 s.
18. *Tarih Akışı İçinde Din ve Medeniyet*, Nakışlar Yayınevi, İstanbul 1980, 229 s.
19. *Selçuklular Zamanında Türkiye*, Turan Neşriyat Yurdu (İstanbul Matbaası), İstanbul 1971, 701 s.
20. *Selçuklular ve İslamiyet*, Turan Neşriyat Yurdu, İstanbul 1971, XV+206 s.

Makaleleri

1. GRENARD, M.F.; "Satuk Buğra Han Menkubesi ve Tarih", (çev. Osman Turan), *Ülkü Halkevlere Dergisi*, C.XIII, S.74, Nisan 1939, s.145-154. Devamı; C.XIV, S.79, Eylül 1939, s.47-52; C.XIV, S.80, Birinciteşrin 1939, s.153-169; C.XIV, S.82, Birincikanun 1939, s.343-350; C.XIV, S.83, İkincikanun 1940, s.429-436.

2. "Bey Böyrek Hikayesi", *Ülkü Halkevleri Dergisi*, C.X, S.59, Ocak 1938, s.403-413.
3. "Çingiz Adı Hakkında", *Belleten*, S.19, T.T.K. Bsm, Ankara 1941, s.267-276.
4. "İliğ Unvanı", *Türkiyat Mecmuası*, C.VII-VIII, İstanbul 1942, s.192-199.
5. "İstilahlar Meselesi (I-II)", *Türk Yurdu*, C.XXVI, S.IV-VII, İlkteşrin-İlkanun 1942 (yılı Yılı), s.111-115, 214, 218.
6. "Etnolojik Bir Kitap", *Millet Dergisi*, S.8, İlkanun 1942, s.244-249.
7. "Terken Unvanı", *Türk Hukuk Tarihi Dergisi*, C.I, Ankara 1944, s.67-73.
8. "Babek Maddesi", *İslam Ansiklopedisi*, C.II, İstanbul 1944, s.170-174.
9. "Bayburt Maddesi", *İslam Ansiklopedisi*, C.II, İstanbul 1944, s.365-367.
10. "Bayram Maddesi", *İslam Ansiklopedisi*, C.II, İstanbul 1944, s.420-422.
11. "Milli Kaderimiz Üzerine Düşünceler", *Millet Dergisi*, S.24, Nisan 1944, s.395-398.
12. "Eski Türklerde Ok'un Hukuki Bir Sembol Olarak Kullanılması", *Belleten*, C.IX, S.35, T.T.K., Ankara 1945, s.305, 318.
13. "Selçuk Kervansarayları", *Belleten*, C.X, S.39, T.T.K., Ankara 1946, s.471-496.
14. "Türkler ve İslamiyet", *A.Ü.D.T.C.F. Dergisi*, C.IV, S.IV, T.T.K. Basımevi, Ankara 1946, s.457-485.
15. "Selçuk Devri Vakfiyeleri I -Şemseddin Altun-Aba, Vakfiyesi ve Hayatı-", *Belleten*, T.T.K. Basımevi, Ankara, 1947, s.197-235.
16. "Selçuk Devri Vakfiyeleri II. -Mübarizeddin Er-Tokuş Ve Vakfiyesi-", *Belleten*, C.XI, S.43, T.T.K. Basımevi, Ankara 1947, s.415-429.
17. "Türkiye Selçuklularında Toprak Hukuku, Miri Topraklar ve Hususi Mülkiyet Şekilleri", *Belleten*, XII/47, Ankara 1948, s.549-574.
18. "Le Droit Terrien sous les Seljoukides de Turquie", *Revue des Etudes Islamiques*, Paris 1948, s.25-49.
19. "Selçuk Devri Vakfiyeleri III -Caleddin Karatay, Vakıfları ve Vakfiyeleri-", *Belleten*, C.XII, S.45, Ankara 1948, s.17-171.
20. "II. İzzeddin Keykavus'a Ait Bir Temlik-Name", *60.Doğum Yılı Münasebetiyle Zeki Velidi TOGAN'a Armağan*, Maarif Basımevi, İstanbul 1950, s.157-176.
21. "İkta Maddesi", *İslam Ansiklopedisi*, C.V, K.II, Milli Eğitim Basımevi, İstanbul 1950, s.949-959
22. "Selçuklular Zamanında Sivas Şehri", *A.Ü. D.T.C.F.Dergisi*, C.1x, S.4, Ankara 1951, s.447-457.
23. "Milliyet ve İnsanlık Mefkurelerinin Tarih Tedrisatında Ahenkleştirilmesi", *A.Ü. D.T.C.F. Dergisi*, X/3-4, Ankara,1952, s.209-225. a.g.m.; *Türk Yurdu*, S. 284 -285, Mayıs-Haziran 1960, s.1-2, 1-4.
24. "l'harmonisation Des İdeaux Nationaux Et Humanitaires Dans l'enseignement De l'histoire", *A.Ü.D.T.C.F. Dergisi*, C.X, S.3-4, T.T.K. Basımevi, Ankara 1952, s.227-239.
25. "Selçuk Türkiye'sinde Faizle Para İkrasına Dair Hukuki Bir Vesika", *Belleten*, C.XVI., S.62, T.T.K. Basımevi, Ankara 1952, s. 251-260.
26. "İlahiyat Fakültesi ve Meseleleri", *Zafer Gazetesi*, 6,7 Ocak 1952.
27. "M. Fuat Köprülü", *60. Doğum Yılı Münasebetiyle Fuad Köprülü Armağanı*, Osman Yalçın Matbaası, İstanbul 1953,51 s.
28. "Les Soverains Seldjoukides et Leurs Sujets Non-Musulmans", *Studia Islamica*, C.I, Paris 1953, s. 67-100.
29. "Selçuk Türkiye'si Din Tarihine Dair Bir Kaynak -Fustatü'l-adale fi kavaidü's-saltana-", *60. Doğum Yılı Münasebetiyle Fuad Köprülü Armağanı*, Osman Yalçın Matbaası, İstanbul 1953, s.531-564.
30. "Türk Dili Buhranına Toplu Bir Bakış", *Türk Yurdu*, S.235- 236-237, Ağustos-Eylül-Ekim 1954, s.104-111,182
- 190,253-260. a.g.m.; *Hilal Dergisi*, Temmuz 1965; *Türk Dili İçin III*, Türk Kültürü Araştırma Enstitüsü, Ankara 1966, s.23-25.
31. "İstanbul'un Fethi ve Tarih", *Türk Yurdu*, S.234, Temmuz 1954, s.30-35.
32. "Selçuklularda faizle Para İkrası Münasebetiyle Zoraki bir Tenkit", *A.Ü. İlahiyat Fakültesi Dergisi*, T.T.K. Basımevi, Ankara 1955, S.I-II, s.23-30.
33. "The Ideal of World Domination Among the Medieval Turks", *Studia Islamica*, C.IV, Paris 1955, s.77-90.

34. "Keyhüsrev I. Maddesi", *İslam Ansiklopedisi*, C.VI., İstanbul 1955, s.612-620.
35. "Keyhüsrev II. Maddesi", *İslam Ansiklopedisi*, C.VI., İstanbul 1955, s.620-629.
36. "Keyhüsrev III. Maddesi", *İslam Ansiklopedisi*, C.VI., İstanbul 1955, s.629-630.
37. "Keykavus I. Maddesi", *İslam Ansiklopedisi*, C.VI, İstanbul 1955, s. 630-642.
38. "Keykavus II. Maddesi", *İslam Ansiklopedisi*, C.VI, İstanbul 1955, s. 642-645.
39. "Keykubad I. Maddesi", *İslam Ansiklopedisi*, C.VI, İstanbul 1955, s.645-661.
40. "Keykubad ii. Maddesi", *İslam Ansiklopedisi*, C.VI, İstanbul 1955, s.661-662.
41. "Kılıç Arslan I. Maddesi", *İslam Ansiklopedisi*, C.VI, İstanbul 1955, s.681-688.
42. "Kılıç Arslan II. Maddesi", *İslam Ansiklopedisi*, C.VI, İstanbul 1955, s.688-703.
43. "Kılıç Arslan III. Maddesi", *İslam Ansiklopedisi*, C.VI, İstanbul 1955, s.703.
44. "Kılıç Arslan IV. Maddesi", *İslam Ansiklopedisi*, C.VI, İstanbul 1955, s.703-707
45. "Tekrar İntişar Ederken", *Türk Yurdu*, S.271, Mart 1959, s.1-4.
46. "Kıbrıs Meselesinin Halli I-II", *Türk Yurdu*, S.272-273, Nisan-Mayıs 1959, s.35-36,17-18.
47. "Türkiye'nin Manevi Durumuna Umumi Bir Bakış I-II", *Türk Yurdu*, S.273-274, Mayıs-Haziran 1959, s.1-4,1-4.
48. "Büyük Malazgirt Zaferi ve Anadolu'da Türk Destanı", *Türk Yurdu*, S.276, Ağustos 1959, s.1-8. a.g.m.; *İslam Medeniyeti Dergisi*, S.22, Ağustos 1969, s.30-38.
49. "Din ve Laiklik I-V", *Türk Yurdu*, S.275, Temmuz, 1959, s.1-3; S.278, Kasım 1959, s.1-4; S.279, Aralık 1959, s.5-8; S.281, Şubat 1960, s.1-4; S.282, Mart 1960, s.1-4.
50. "Türk Dilinin Müdafaası", *Türk Yurdu*, S.271, Mart 1959, s.38-42. a.g.m.; *İş ve Düşünce*, Ağustos-Eylül 1959, S.25, s.2-4; *Yeni İstiklal Gazetesi*, 25 Kasım 1964; *Türk Dili İçin II*, T.K.A.E. Yay., Ankara,1966, s.166-171; *İslam Medeniyeti*, Eylül 1967, S.2, s.36-39.
51. "Türk Ocağı ve Bugünkü Türk Milliyetçiliği", *Türk Yurdu*, S.272, Nisan 1959, s.1-4
52. "Köy Enstitüleri Hasreti ve Milli Şuuru Koruma Zarureti", *Türk Yurdu*, S.277, Ekim 1959, s.1-6.
53. "İslamisation Dans la Turquie du Moyen Age", *Studia Islamica*, C.X, Paris 1959, s.137-152.
54. "Selçuk Türkiye'si ve Dünya Ticareti", *Türk Yurdu*, S.280, Ocak 1960, s.4-6.
55. "Bir Yıllık Türk Yurdu", *Türk Yurdu*, S.283, Nisan 1960, s.1-6.
56. "Mevlana ve Konya", *Hilal Dergisi*, S.32, Ekim 1962, s.4-6.
57. "Bir Tarihi Gitti", *Türk Yurdu*, S.299, Ağustos 1962, s.21-22.
58. "Orta Çağlarda Türkiye-Kıbrıs Münasebetleri", *Belleten*, C.XXVIII, S.110, Ankara 1964, s.209-227.
59. "Türk Dil Kurumuna Toplu Bir Bakış", *Hilal Dergisi*, Haziran 1965. a.g.m.; *Türk Dili İçin III*, T.K.A.E. Yay., Ankara 1966, s.26-32.
60. "Selçuklular Hakkında Yeni Bir Neşir Münasebetiyle", *Belleten*, C.XXIX, S.116, Ankara 1965, s.639-660.
61. "Türkiye-Pakistan Kardeşliğinin Tarihi Esasları", *Türk Birliği Dergisi*, S.7-8, Ekim-Kasım 1966, s..33-41.
62. "Manevi Sukut ve Neticeleri", *Yeni İstanbul gazetesi*, 25.5.1966, a.g.m.; *Türk Dili İçin IV*, T.K.A.E. yay., Ankara 1967, s.135-136.
63. "Türk İlminin Abidesi: Prof. Fuat Köprülü", *Yeni İstanbul Gazetesi*, 11-12 temmuz 1966; a.g.m.; *Türk Kültürü*, S.47, Eylül 1966, s.936-959.
64. "Komünist Tehlikesi Ve Ordunun Sesi", *Mücadele Dergisi*, C.III, S.X, Şubat 1967, s.954-955.
65. "Ordunun Manevi Gücünü Kuvvetlendirmeliyiz", *Mücadele Dergisi*, C.III, S.XI, Mart 1967, s.975-976.
66. "Bir Münevver Çılgınlığı ve Komünizm", *Mücadele Dergisi*, C.III, S.XII, Nisan 1967, s.1006.
67. "Türkiye'nin Manevi Durumuna Umumi Bir Bakış", *Yeni Türk Kültürü Dergisi*, Yıl III, S.18, Nisan 1968, s. 2-4 ve 31.
68. "Sadeddin Köpek", *İslam Ansiklopedisi*, C.X, İstanbul 1969, s.32-35.
69. "Süleyman-Şah I.", *İslam Ansiklopedisi*, C.XI, İstanbul 1970, s.201-219.
70. "Süleyman-Şah II.", *İslam Ansiklopedisi*, C.XI, İstanbul 1970, s.219-231.
71. "The Anatolia In Period Of The Seljuks And Beyliks", *The Cambridge History Of İslam I.*, Cambridge 1970, s.231
262. a.g.m. ; "Selçuklular ve Beylikler Döneminde Anadolu" (çev. Kasım TURHAN), *İslam Tarihi Kültür ve Medeniyeti*, C.I, Hikmet Yayınları, İstanbul 1988, s.241-269.
72. "Türkiye'yi Tersine Zorlayan İnkılaplar", *Türk Yurdu*, S.345, Mart 1970, s.1-5.
73. "The Need of Islamic Renaissance", *International Islamic Conference*, Islamabad (Pakistan) 1970, s.24-

- 31.
74. "Yine Bina Meselesi", *Türk Yurdu*, C.7, S.3, Mart 1970, s.54-55.
75. "Anayasa Meselesi", *Türk Yurdu*, C. VIII, S.4(350), Nisan-Mayıs 1970, s.1-3. a.g.m.; *Türk Yurdu*, C. VII, S.4(347), Mayıs 1987, s.57-59.
76. "Türkiye Selçukluları", *Belgelerle Türk Tarihi Dergisi*, S.47, Ağustos 1971, s.16-19.
77. "Bir Alim ve İdealistin Kaybı", *Belgelerle Türk Tarihi Dergisi*, S.48, Eylül 1971, s.30-33.
78. "Din ve Medeniyet", *İslam Medeniyeti Dergisi*, Yıl. 3, S.27, Ocak 1973, s.2-6.
79. "Medeniyetin Akıbeti ve Dünya Buhranı", *İslam Medeniyeti Dergisi*, Yıl. 3, S.28, Şubat 1973.
80. "Selçuklu Tarihi Hakkında Araştırmalar ve Tenkitler", *İslam Medeniyeti Dergisi*, Yıl.3, S.29-30-31-32-33-34, Mart Nisan-Mayıs-Haziran-Temmuz-Ağustos 1973, s.15-19,11-16,33-37,35-37,26-30,17-23.
81. "Medeniyetin Müşterek Kaderi", *İslam Medeniyeti Dergisi*, Yıl.3, S.31, Mayıs 1973, s.3-6.
82. "50. Yılda Kalkınma ve Kadro (Eğitim Hakkında)", *Ankara Ticaret Odası Dergisi*, Ekim-Kasım 1973, s.28-31.
83. "Osmanlıların Türk-İslam Mefkuresini Yüceltmesi", *İslam medeniyeti Dergisi*, Yıl.3, S.32, Haziran 1973, s.3-6.
84. "Selçuklu Devrine Ait Köy Satışı Hakkında Bir Vesika", *VD*, X, 1973, s. 127-128.

Prof. Dr. Osman Turan⁶³

Satia Turan sağdan ikinci sırada⁶⁴

Milletvekili Seçilmiş Olanlara Ait
TUTANAK

Çizelge No VI
Madde 65 - E 117/son EK

Adı ve Soyadı	Doğum yeri ve tarihi	Meslek veya san'atı	ALDIĞI OYLAR		Seçmenlerin Sayısı	Oyların kullananların sayısı	Seçim hakkında şüphe ve şüpheyle olup olmadığı	Dauunceler
			Hakemlik	Yan ile				
Osman TURAN	Çaykara 550	İktisadi DİL., Tarih Fakültesi profesörü	97755	Doksanyedibin yüzelli beş	194746	166310	Yok	

Milletvekili seçimi konusuna geçilince ilimizde yapılan seçim sırasında **Osmanoğulları Eyüpsultan İlçe** oy-bile-Osman Turan ilimiz Milletvekilğine seçilmekte olduğunu gösteren bu tutanak kararnamesi tarafından kendisine verilmiştir. **5.5.76.4.**

 Üye **Abdullah Sarıoğlu** Üye **Abdülhalim Aydın** Üye **Hasan Ayar** Üye **Ali Tokdemir** Üye **İlyas Yıldız**
 Üye **Mustafa Odabaşı** Üye **Hasan Uzunoz** Üye **Behar Çal** Üye **Hüseyin Karasakal** Üye **Arslan Üner**

NOT: Seçim ve sistem usulü edebilen yerlere usulüne uygun oylarıyla sayıların yapılacaktır.

Seçim Mazbatası⁶⁵

TUTANAK

Milletvekili Seçilmiş Olanlara Ait
TUTANAK

Örnek No : VI
Mad. 66 - 8 117/son. FK

Adı ve Soyadı	Doğum yeri ve tarihi	Meslek veya san'atı	ALDIĞI OYLAR		Seçmenlerin Sayısı	Oyların kullanılma- rın sayısı	Seçim hakkında itiraz ve şikâyet olup olmadığı	Düğünceler
			Rakamla	Yazı ile				
Osman Turan	Çaykara 1330	10.ou devre Trabzon Mebusu	76436	Yetmişaltı bin dört yüz otuzaltı	324130	156313	Yok	

Milletvekili seçimi konunu gereğince ilimizde yapılan seçim sonunda Yatmışaltıbin dört yüz otuzaltı oyla Osman Turan ilimiz Milletvekilliğine seçilmiş olduğunu gösterir bu tutanak kurulmuş taraflardan kendisine verilir.

55-12/357

Başkan	Üye	Üye	Üye	Üye	Üye	Üye	Üye	Üye	Üye	Üye
Avni Akkoyunlu 4900	M.H. Mustafa Ali Karaman	G.H.P. Calkaşlı	G.H.P. Fırat	G.H.P. İbrahim Şirri	E.P. Şahinler Alayolu	Belediye başkan	Belediye başkan	G.Meclis. Hacı	G.Meclis. Hacı	G.Meclis. Mustafa
Üye	Üye	Üye	Üye	Üye	Üye	Üye	Üye	Üye	Üye	Üye

NOT : Başkan ve üyelerin imza edebilecek yerlerine üstüne ayrı ayrı adlarıyla soyadları yazılacaktır .

Seçim Mazbatası⁶⁶

TUTANAK

Milletvekili Seçilmiş Olanlara Ait
TUTANAK

Örnek No VI
Mad 66 - 8 117/son FK

Adı ve Soyadı	Doğum yeri ve tarihi	Meslek veya san'atı	ALDIĞI OYLAR		Seçmenlerin Sayısı	Oyların kullanılma- rın sayısı	Seçim hakkında itiraz ve şikâyet olup olmadığı	Düğünceler
			Rakamla	Yazı ile				
Osman Turan	Çaykara 330	Ankara Dil.. tarih fakul- tesi profesoru	97155	Doksanyedü bin yüzelli beş	194346	162610	Yok	

Milletvekili seçimi konunu gereğince ilimizde yapılan seçim sonunda Doksanyedübin yüzelli beş oyla Osman Turan ilimiz Milletvekilliğine seçilmiş olduğunu gösterir bu tutanak kurulmuş taraflardan kendisine verilir

5-5-75-4

Başkan	Üye	Üye	Üye	Üye	Üye	Üye
Avni Akkoyunlu	Abdullah Serfoğlu	Abdülhalim Aydın	Hacı Hacı	Ali Tarkan	Ziya Yıldız	
Üye	Üye	Üye	Üye	Üye	Üye	Üye
Mustafa Odabaşı	Esat Usuner	Safer Gal	Hacı Karanlis	Asmi Öner		

NOT : Başkan ve üyelerin imza edebilecek yerlerine üstüne ayrı ayrı adlarıyla soyadları yazılacaktır .

10. Dönem
2187

OTURDUĞU YER [*]	
ANKARA'DA	DIŞARIDA
Yenişehir, Serçe Sokakı 25/7	
Teléfono :	Teléfono :

[*] Adres değişikliği vaki geçtikten sonra Usulî Kurulduğu bildirilmesi rica olunur.

TERCÜMENİHAL (Kısaca)

İntihap durumu	Trabzon	Evlü olup olmadığı ve kaç çocuğa bulunduğu	Bekar	
Adı ve soyadı	Osman Turan	Mevcut işi, seçilmiş evreki son müracaatı	Ankara Üniversitesinde Türk Tarih Profesörü	
Bahasının ve anasının adı	Hasan, Fahre	İntibak derecesi ve son müracaat aldığı tarih	12. V. 954	
Doğduğu yer ve tarihi	Çaykara 1330	Mevcut değilse açıldıkları evreki son durum		
Tahsil	Yüksek	Evreki devrederek Mebus seçilmiş ise derece ve intihap durumu	Evreki devrederek seçime girmemiştir	
Bildiği diller	Fransızca, İngilizce, Farsça, Arapça	Yaklaşık Sıbyan işi, rütbesi ve sicil numarası	Lazgim	
İhtisas	Ortaçağ Türk Tarih	Kayıtlı bulunduğu Akademik görevleri ve unvanları	Ankara	
Eserleri	Türk Tarihine dair mukaddime tebliği	Son müracaat tarihi	5.5.954	
İlim rütbesi	Profesör	Kaç meclis mebus seçildiği	97155	
İşi ve gücü	Ankara D.T.C.F. Türk Profesörü	Meclis katında turlü	12.5.954	

1330 yılında Çaykara'da (Trabzon) doğdum. İlk tahsilim aynı yerde, Ort a mektebi Bayburt'ta ihmal ettim. Lis tahsilimi Trabzon'da ve Ankara'da yaptım. 1940 da Ankara Dil, Tarih ve Coğrafya Fakültesinden mezun oldum. Aynı Fakülte'de Doktora yapıp asistanlık görevini geçirdikten sonra 1944 senesinde doçent oldum. Askerlik hizmetini ifa ettikten sonra iki sene kadar meclis tebliği için İngiltere ve Fransa'da kaldım. 1950 de tahsis vâzifeme dönerak 1951 de D.T. C. Fakültesinde Ortaçağ Türk - İslam tarih profesörlüğüne seçildim. Ortaçağ Türk tarihini bir çok meseleleri üzerinde ve Türkiye'nin bugünkü kültür devrini hakkında tebliğlerle meşrettim.

Orman

Tercüme-i Hâl Varakası⁶⁸

- 1 Osman Turan'ın D.T.C.F. Dekanlığında 1/3 kayıtlı dosyasından, Kimlik Bilgilerini gösterir belge ve Sicil Ahval varakasında; Ayrıca Bkz. Mehmet Altay Köymen, "Prof. Dr. Osman Turan (Hayatı, Eserleri ve Fikirleri)", *Türk Cihan Hâkimiyeti Mefkûresi Tarihi*, C.I-II, Nakışlar Yayınevi, İstanbul 1980, s.13; M. Altay Köymen, "Osman Turan", *Türk Ansiklopedisi*, C.XXXII, Milli Eğitim Basımevi, Ankara 1983, s.2.
- 2 DEMİRCİ, Nurdan (1993), *Prof. Dr. Osman Turan'ın Hayatı ve Eserleri*, İstanbul: Boğaziçi Yayınları, s.8-9; Köymen, *age.*, s.14.
- 3 TURAN, Osman "Bey Böyrek Hikâyesi", *Ülkü Halkevleri Dergisi*, C.X, S.59, Ocak 1938, s.403-413.
- 4 GRENARD, M.F "Satuk Buğra Han Menkıbesi ve Tarih" çev. Osman Turan), *Ülkü Halkevleri Dergisi*, C.XIII, S.74, Ankara 1939, s.145-154. Devamı; C.XIV, S.79, Ankara 1939, s.47-52; C.XIV, S.80, Ankara 1939, s.153-169; C.XIV, S.82, Ankara 1939, s.343-350; C.XIV, S.83, Ankara 1940, s.429-436.
- 5 KÖPRÜLÜ, Orhan Fuat "Prof. Osman Turan'ın Arkasından", *Türk Kültürü*, Yıl XVI, S.185, Mart 1978, s.257-258.
- 6 Kerimü'd-din Mahmud Bin Mehmed, *Müsâmeretü'l-Ahbâr -Moğollar Zamanında Türkiye Selçukluları Tarihi-*, (Çev. Osman Turan), T.T.K. Bsm., Ankara 1944, 61+366 s. Aynı kitap; 2.bsk. T.T.K. Bsm, Ankara 1984, 61+366 s.
- 7TURAN, Osman "Selçuk Devri Vakfiyeleri I, Şemseddin Altun-Aba, Vakfiyesi ve Hayatı", *Belleten*, T.T.K. Basımevi, Ankara 1947, s.197-235; "Selçuk Devri Vakfiyeleri II.Mübarizeddin Er-Tokuş Ve Vakfiyesi", *Belleten*, C.XI, S.43, T.T.K. Basımevi, Ankara 1947, s.415-429; "Selçuk Devri Vakfiyeleri III, Celaleddin Karatay, Vakıfları ve Vakfiyeleri", *Belleten*, C.XII, S.45, Ankara 1948, s.17-171.
- 8 KÖYMEN, M. Altay "Prof. Dr. Osman Turan'ın Ardından", *Tercüman Gazetesi*, 2 Şubat 1978.
- 9 TOPAL, Nevzat (1998), *Prof. Dr. Osman Turan'ın Hayatı ve Eserleri*, Yüksek Lisans Tezi, Niğde s.15
- 10 CAHEN, Claude (1979), *Osmanlılardan Önce Anadolu'da Türkler*, çev. Yıldız MORAN, E. Yayınları Tarih Dizisi, İstanbul 395 s.
- 11 KÖYMEN, *Tercüman*, 2.2.1978.
- 12 BARDAKÇI, Murat "Son Osmanlılar", *Milliyet*, 05 Kasım 1985, s. 13.
- 13 BARDAKÇI, Murat "Son Osmanlılar", *Milliyet*, 05 Kasım 1985, s. 13.
- 14 BARDAKÇI, Murat, "Son Osmanlılar", *Milliyet*, 05 Kasım 1985, s. 13.
- 15 *Cumhuriyet*, 21 Aralık 1978, s. 5.
- 16 BARDAKÇI, Murat, "Son Osmanlılar", *Milliyet*, 05 Kasım 1985, s. 13.
- 17 "Satia Hanım Sultan'a Veda", *Milliyet*, 09.06.2003, Sayfa 15.
- 18 TURAN, Osman *Gafletten Uyanalım Üniversitedeki Aşırı Solcu Hocalar Meselesi*, Bizim Türkiye Yayınları, İstanbul 1948, 32 s.
- 19 KÖYMEN, M. Altay "Prof. Dr. Osman Turan'ın Hayatı, Eserleri ve Fikirleri", s.28.
- 20 DEMİRCİ, *age.*, s.16.
- 21 KÖYMEN, *age.*, s.28
- 22 bk. KÖYMEN, *age.*, s.29. ayrıca bk., Necmettin Şahiner, "On Sekizinci Ölüm Yıldönümünde İman Abidesi Şahsiyet Osman Turan", *Zaman Gazetesi*, 11 Ocak 1998 (Pazar), s.4
- 23 ILICAK Nazlı (1978), *15 Yıl Sonra 27 Mayıs Yargılanıyor*, C.II, İstanbul: Kervan Yayınları, s.526.
- 24 Ilıcak, *age.*, s.526.
- 25 Köymen, *age.*, s.30.
- 26 HASLİP, "Jean Sultan Abdülhamid'in Hayatı", çev. Satia Turan, *Hilal Dergisi*, III/23 ve 25, Ocak, Mart 1962, s.15-16, 20.
- 27 Osman Turan'ın D.T.C.F. Dekanlığında 1/3 kayıtlı dosyası.
- 28 Tercüme-i Hal Kâğıdı, TBMM Arşivi, Millet Meclisi 2. Dönem 681 NSD.
- 29 Osman Turan'ın seçim mazbatası 12 Ekim 1965 tarihinde düzenlenmiştir.(TBMM Arşivi Seçim Mazbatası)
- 30 *Milliyet*, 3 Kasım 1965, s. 1.
- 31 *Milliyet*, 14 Haziran 1967, s. 1.
- 32 *Milliyet*, 14 Haziran 1967, s. 1.
- 33 *Milliyet*, 31 Ekim 1967, s. 1.
- 34 *Milliyet*, 31 Ekim 1967, s. 1.
- 35 *Millet Meclisi Tutanak Dergisi*, D. 2, C. 29, s.
- 36 *TBMM Arşivi, Millet Meclisi Tutanak Dergisi*, Dönem 2, Cilt 27, Toplantı 3, s. 100.
- 37 KÖYMEN, *Tercüman*, 2.2.1978.
- 38 TURAN, Osman (1951), "Selçuklular Zamanında Sivas Şehri", *A.Ü.D.T.C.F. Dergisi*, IX/4 Ankara, s. 447-457.

- 39 TURAN, Osman "Türkiye Selçuklularında Toprak Hukuku, Miri Topraklar ve Hususi Mülkiyet Şekilleri", *Belleten*, XII/47, Ankara 1948, s.549-574 aynı tebliğ; "Le Droit Terrien Sous les Seljoukides de Turquie", *Revue Des Etudes İslamiques*, 1948, s.25-49 'da Fransızca olarak yayınlanmıştır. Ayrıca Müellifin; *Selçuklular ve İslamiyet*, Turan Neşriyat, İstanbul 1971, s.69-92.
- 40 TURAN, Osman "Milliyet ve İnsanlık Mefkurelerinin Tarih Tedrisatında Ahenkleştirilmesi", *A. Ü. D.T.C.F. Dergisi*, X/3-4, Ankara 1952, s.209-225 aynı tebliğ; *Türk Yurdu*, S.284-285, Mayıs-Haziran 1960, s.1-2,1-4 aynı tebliğ Fransızca olarak; "L'harmonisation des Idéaux Nationaux et Humanitaires dans l'enseignement de l'histoire", *A.Ü.D.T.C.F. Dergisi*, X/3-4, Ankara 1952, s.227-239.
- 41 TURAN, Osman "İstanbul'un fethi ve Tarih", *Türk Yurdu*, S.234, Temmuz 1954, s.30-35.
- 42 TURAN, Osman, "The Need of Islamic Renaissance", *International Islamic Conference*, İslamabad (Pakistan) 1970, s.24-31.
- 43 Osman Turan'ın Türk Ocaklarında verdiği konferanslar için bkz., Hüseyin Tuncer-Yücel Hacaloğlu-Ragıp Memişoğlu, *Türk Ocakları Tarihi, C. II (1949-1997)*, Türk Yurdu Yayınları, Ankara 1998,570 s.
- 44 GÖZE, Ergun (1989),,, *Soruşturma*, İstanbul: Boğaziçi Yayınları, s. 214-217.
- 45 KÖYMEN, M. Altay "Selçuklu Devrinin Özellikleri", *Atsız Armağanı*, hzl. Erol Güngör- M. N. Hacıeminoğlu- Mustafa Kafalı-Osman F. Sertkaya, Ötüken Yayınevi, İstanbul 1976,s.355-369 (Bu makale Selçuklu tarih ve medeniyeti enstitüsünün Cumhuriyetin 50. Yıldönümü münasebetiyle Konya'da düzenlediği (23-25 Eylül 1973) seminerde verilmiş tebliğin metnidir).
- 46 KAFESOĞLU, İbrahim (1973), "Türkiye'de Selçuklu Tarihçiliği", *Cumhuriyetin 50. Yılına Armağan*, İstanbul: ayrı basım, s.83-92.
- 47 LEİSER, Gary *A History Of The Seljuks*, U.S.A,1988, 209 s.
- 48 KABAKLI, Ahmet "Osman Turan Hoca", *Tercüman Gazetesi*, 22 Ocak 1978 ayrıca bkz.; "Prof. Osman Turan Vefat Etti", *Tercüman gazetesi*, 19 Ocak 1978, s. 1-9.
- 49 ÖZ, Mehmet (2008), "Osman Turan'ın Milliyetçilik Anlayışı", *Vefatının 30. Yılında Prof. Dr. Osman Turan*, hzl. Yücel Hacaloğlu, Türk Ocakları Ankara Şubesi, Ankara s. 27.
- 50 <http://www.cokbilgi.com/tag/turk-tarih-tezi-pdf/>
- 51 Öz, age, s. 29.
- 52 *Türk Cihan Hakimiyeti Mefkuresi Tarihi*, Turan Neşriyat Yurdu, C. I ve II, I. Baskı,, İstanbul 1969, s. 37.
- 53 Öz, age, s. 32.
- 54 Öz, age, s. 33.
- 55 TURAN, Osman *Türkiye'de Siyasi Buhran'ın Kaynakları*, Boğaziçi Yayınları, İstanbul 1994; Osman Turan, *Türkiye'de Mânevî Buhran Din ve Laiklik*, Boğaziçi yayınları, İstanbul 1993.
- 56 KÖPRÜLÜ, Orhan Fuat "Prof. Osman Turan'ın Arkasından", *Türk Kültürü*, S.185, Mart 1978, s.257-258. ayrıca bk. İrene Melikoff, "In Memoriam Osman Turan", *Revue D'etudes Turques*, Kasım 1979, s.7-9.
- 57 DEMİRCİ, Nurdan (1993), *Prof. Dr. Osman Turan'ın Hayatı ve Eserleri*, İstanbul: Boğaziçi Yayınları.
- 58 TOPAL, Nevzat *Prof. Dr. Osman Turan'ın Hayatı ve Eserleri*, Yüksek Lisans Tezi, Niğde 1998. (bu tez 204 tarihinde basılmıştır. Nevzat Topal, *Prof. Dr. Osman Turan'ın Hayatı ve Eserleri*, Türk Yurdu Yayınları, Ankara 2004).
- 59 Ölümünün 20. Yılı Münasebetiyle *Prof. Dr. Osman Turan'ın Eserinde Tarih ve Tarihçi İlişkileri İlmî Toplantısı (Ankara-15-16 Mayıs 1998) Tebliğler ve Tartışmalar*, Türk Yurdu Yayınları, Ankara 1998.
- 60 TURAN, Osman (2003), hzl. Ali Birinci, Ankara: Alternatif Yayınları, 252 s.
- 61 KOZAN, Tayfun (2006), *Prof. Dr. Osman Turan'a Göre Din ve Türk Cihan Hâkimiyeti*, İstanbul: Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 125 s.
- 62 *Vefatının 30. Yılında Prof. Dr. Osman Turan'ı Anıyoruz*, Hazırlayan Yücel Hacaloğlu, Türk Ocakları Ankara Şubesi, Tan Matbaacılık, Şubat 2008 Ankara, 75 s.
- 63 Fotoğraf eşi Satia Turan hanımdan 1998 senesinde alınarak çoğaltılmıştır.
- 64 18.11.1985, Milliyet, Sayfa 2
- 65 TBMM 10 Dönem Milletvekili Seçim Mazbatası
- 66 TBMM 11. Dönem Milletvekili Seçim Mazbatası
- 67 Millet Meclisi 2. Dönem Seçim Mazbatası.
- 68 TBMM 10 Dönem için verdiği kendi el yazısı ile tercüme-i hal varakasıdır.